

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK XL

6/2006

Globalizace kultury – hrozba nebo naděje?

Úzce sociologická interpretace procesu globalizace sugeruje představu, že kultura se poprvé stává planetárním, na přírodě jakoby nezávislým systémem, jehož hlavními problémy jsou ekonomické, politické, morální a legislativní otázky. To ovšem zakrývá minimálně tři ekologicky důležité skutečnosti. 1. globální je a musí být pouze biosféra, tj. systém, který člověka vytvořil a s nímž jeho konzervativní organismus zůstává sourodý; 2. kultura není pokračováním přirozené evoluce života, nýbrž protipřírodním systémem expanze našeho biologického druhu; 3. kultura jako umělá struktura, existenčně závislá na přírodě, bude nucena biosféře také ustupovat, respektovat a zachovat mnohé přirozené ekosystémy a druhy.

K prvnímu problému. Biosféra je otevřený systém vyživovaný sluneční energií, který si podmínky svého vývoje reguluje do značné míry sám. Živé organismy, které globalizující se kultura hubí asi desettisíckrát až stotisíckrát rychleji, než by vymíraly přirozeně, mají pro její dočasnou existenci nenahraditelnou hodnotu. Pokud je zničíme, nikdy už nevzniknou znovu. Proto nikoli kultura, ale biosféra je celoplanetárním systémem s dlouhodobým vzestupným vývojem v čase.

K druhému problému. Často se připomíná, co globalizace přináší člověku, ekonomickému podnikání, šíření informací a technologií, ale o podstatě, místě a roli kultury v přírodě se nediskutuje. Zakrývá se fakt, že je to fyzický systém vytvářený druhově sobeckou aktivitou našeho biologického druhu. Tento systém zahrnuje duchovní, organizační i věcné složky a ve vysoce uspořádané biosféře se nemůže rozšiřovat jinak, než na úkor ničení a snižování integrity života. Zastírá se fakt, že také kultura musí mít svou ekologickou niku, kterou získává jen zcizením, omezením a kontrolou místa, původně obsazeného přirozenými ekosystémy.

K třetímu problému. Nikoli kultura, nýbrž biosféra je nedělitelná. Život na Zemi musí zůstat spojený a integrovaný, protože žádná forma života včetně člověka nemůže dlouhodobě existovat bez informačního a funkčního propojení s jeho celkem. Kultura vznikla nesrovnatelně později než biosféra a rychlým vytvářením zdánlivě příznivých podmínek pro člověka, bohužel, zhoršuje životní podmínky všem ostatním formám života. Její prostorovou expanzi i silnou ekonomickou integraci bude nezbytné v zájmu lidského přežití omezit. Záměrné úsilí o biofilní transformaci kultury, o co nejslabší ekonomickou, technologickou a informační integraci, nemusí však znamenat ztrátu společenské perspektivy. Platí-li předpoklad, že všechno kvalitativně vyšší je nutně slabší a zranitelnější, pak dnešní poškozování života kulturou je planetárním důkazem, že kultura – v rozporu s tradičními představami – není skutečností vyšší a organizačně složitější než příroda. Je, naopak, strukturně jednodušší, a proto vůči životu lokálně silnější a destruktivní. Věříme proto, že proces nynější spontánní globalizace kultury konečně připravuje nástup epochy kultury biofilní, dlouhodobě možné. Uvážlivá evropská hospodářská, politická a legislativní integrace by mohla být součástí zrodu tohoto nového celoplanetárního procesu.

Josef Šmajs

Obsah

M. Huba: Hodnoty, globálne problémy a hľadanie udržateľnejšej budúcnosti	285
J. Šmajs: K expanzi protipřírodních technosféry	288
M. Timko: Globalizácia prírody, či globalizácia kultúry?	292
R. Bujnovský: Globálne problémy využívania pôdy	295
M. Lapka, E. Cudlínová: Globálne klimatické zmeny a prvky globálneho vedomí	298
Register 2000 – 2005	303
Tribúna	
J. Liptaj: Od dedičstva globalizácie ku globalizácii dedičstva ..	315
M. Ružička: Týždeň bez susedov	319
Kontakty	
V. Kulhavý: Globalizace vzdělávání – zkušenosti ze Švédska	324
M. Huba: Fórum 2000 už po desiaty raz	326
Aktuality	
V. Ira: Mikuláš Huba Veľyslancom životného prostredia	283
M. Kozová: Konferencia o krajine	329
M. Zimková: Tradícia krmovínárskeho výskumu na Slovensku	330
B. Palík: Konferencia o životnom prostredí opäť zaujala	331
Z. Izakovičová: Veda, krajina a životné prostredie	332
M. Moyzeová, Z. Izakovičová: Festival krajiny	333
Recenzie	
D. Špirko: Ohrozená kultúra	335

Contents

M. Huba: Values, Global Problems and Search for a more Sustainable Future	285
J. Šmajš: To Expansion of Antinatural Technosphere	288
M. Timko: Globalization of Nature or Globalization of Culture?	292
R. Bujnovský: Global Problems of Soil Use	295
M. Lapka, E. Cudlínová: Global Climate Change and Emerging Phenomenon of Global Consciousness	298
Register 2000 – 2005	303
Tribune	
J. Liptay: From Heritage of Globalization to Globalization of Heritage	315
M. Ružička: .týždeň Without Neighbours	319
Contacts	
V. Kulhavý: Globalization of Education – Experience from Sweden	324
M. Huba: Fórum 2000 again for Ten Times	326
News	
V. Ira: Mikuláš Huba Ambassador for the Environment	283
M. Kozová: Conference on Landscape	329
M. Zimková: Tradition Forage Research in Slovakia	330
B. Palík: Conference on the Environment Interested Again ...	331
Z. Izakovičová: Science, Landscape and the Environment	332
M. Moyzeová, Z. Izakovičová: Landscape Festival	333
Review	
D. Špirko: Endangered Culture	335

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME XL

6/2006

Culture globalization – threat or hope?

Narrow sociological interpretation of the process of globalization suggests the idea of culture becoming planetary, quasi independent system on nature, where the main problems are of economic, political, moral and legislative basis. But three ecologically important facts are hidden: 1. only the biosphere is and must be global, i.e. system that created the human being and its conservative mechanisms is homogenous with him; 2. culture is not the continuation of natural life evolution but rather it is an anti-natural system of expansion of our biological species; 3. culture as an artificial structure, existentially dependent on nature, will be forced to yield to biosphere, to respect and conserve many natural ecosystems and species.

To the first problem. The biosphere is an open system maintained by sun energy that partially regulates the conditions of its evolution independently. Living organisms, which are destroyed by globalizing culture ten thousand times to hundred thousand times quicker than they would be extinct by a natural way, have irreplaceable existential value for culture. If we destroy them they never arise again. Therefore biosphere, not culture, is the planetary system with long-term gradual development in time.

To the second problem. Often is mentioned what globalization means for man, economy, entrepreneurship, spread of information and technologies, though there is no discussion about the basis, place and role of culture in nature. The fact that it is a physical system created by the egoistic activity of our biological species is covered up. This system includes spiritual, organizational as well as material components and in the well-ordered biosphere it cannot be spread in other way than only to the detriment of destruction and decrease of integrity of life. The fact that also culture has to have its own ecological niche gained by limitation and control of the area primarily occupied by natural ecosystems is covered up, too.

To the third problem. Never culture, rather the biosphere is indivisible. Life on the Earth must be joint and integrated because no form of life including man can exist without informational and function connection with its whole. Culture arose much later than the biosphere and rapid creation of virtually positive conditions for man, unfortunately, aggravates the life conditions for other forms of life. It will be unavoidable to limit its spatial expansion and strong economic integration in the interest of human existence. The purposeful effort of biophilous transformation of culture by the possible slightest economical, technological and information integration doesn't mean the loss of social perspective. If is valid the presumption, that everything qualitatively higher is essentially weaker and vulnerable, then the present destruction of life by culture is the planetary evidence that culture – in contradiction with traditional comprehension – is not really higher and organizationally complicated than nature. On the contrary it is structurally simpler and therefore locally stronger and life destructive. So we believe that the process of spontaneous globalization of culture prepares the start of the next age of biophilous culture. The deliberate European economical, political and legislative integration could be the part of the initiation of this new planetary-wide process.

Josef Šmajš